

mūtāre
SOStenibilitat

mūtāre
SOStenibilitat
Experiències
inspiradores

FUNDACIÓ////**CARULLA**

01. LA FERA. La fàbrica de continguts digitals que dona oportunitats a la creació en català	03
02. EN OBERT. Redibuixant el Centre Obert de Torre Baró	05
03. MÒDUL. Centre ecològic cultural	09
04. CANTILAFONT. Un festival sostenible al lluçanès	13
05. EL MAR ENS CRIDA. Una <i>performance</i> de plàstic	16
06. MENJA, ACTUA, IMPACTA. Menjar canvia el món	19
07. LLAVORS... L'art per un reus més verd	23
08. KIRIBATI. Migracions climàtiques en escena	26
09. TROS DE DONA. L'herència, els buits, les paraules i les escletxes	29
10. LA VEU DE LA TERRA. Una cantata reivindicativa	33

01. LA FERA La fàbrica de continguts digitals que dona oportunitats a la creació en català

mūtāre
SOStenibilitat
Experiències
inspiradores

Xavier Cervantes (La Fera)

Que el català necessita més presència en l'entorn digital és una conclusió força fàcil d'arribar-hi. Com que som un país bastant addicte a la iniciativa, a més, busques i trobes un munt d'iniciatives per omplir aquest buit. Ens va sorprendre, però, que la majoria enfronten el problema des del punt de vista de la creació: «Manca contingut, el farem nosaltres». És normal, en la indústria dels creadors el primer rampell (i el més agraït de fer) és el de produir alguna cosa, l'èxit, la bomba, la nova Sotana però de cultura! Està bé, ens agrada i estem contentíssims que hi hagi una escena tan vibrant de creadors, productors i innovadors, són la saba del negoci. Però hi havia un buit: qui hi ha al *backstage* pencant perquè a ningú li falti de res? Qui forma nous creadors? Qui els ajuda a obtenir finançament, exposició i espònsors? Qui els connecta amb altres creadors, qui fa xarxa, qui rega l'escena? Qui posa en contacte el talent amb el mecenatge? A partir d'ara ho farà La Fera, Fàbrica Digital. Tothom hi havia pensat abans, però poca gent hi havia pensat així. Hi havia molta gent parlant, però gairebé

ningú els portava les ampolletes d'aigua. O potser el que necessiten no són ampolletes, és un lloc on seure, o ves a saber.

És el primer que vam fer a La Fera: preguntar als creadors i esbrinar què necessiten. Una idea no gaire revolucionària però que, inexplicablement, poca gent havia tingut abans. Necessiten: primerament i la cosa més important de totes, estabilitat econòmica. El català no podrà competir en un entorn online global si els nostres creadors no cobren ni un cèntim. És posar amateurs a competir contra professionals. Això ha de canviar. Una llengua necessita, entre altres coses, un mercat on sobreviure. Segon, una comunitat. Ser creador digital és una activitat que, segons com, pot ser una mica solitària i costa fer contactes en aquest sector. Que hi hagi escena té un efecte multiplicador en la quantitat i qualitat dels continguts, passa a l'art, passa a l'esport i també passa al món de la creació digital. El contacte humà suma. I tercer: tot i que el llistó dels nostres creadors és altíssim, manca formació en certs àmbits: disseny de producte,

01. LA FERA La fàbrica de continguts digitals que dona oportunitats a la creació en català

Xavier Cervantes (La Fera)

comercialització i publicitat serien les llacunes més freqüents que hem detectat.

Probablement, si aquest món us és una mica aliè, que aquesta sigui la problemàtica que hem detectat des de La Fera us hagi sorprès una mica: «Oh, però a mi m'havien dit que ningú fa res en català a internet i que el poc que es fa, ningú s'ho mira!». No us culpo, tots els inputs socials que rep el públic van per aquí. Fins i tot, al principi de l'article deia que és la conclusió a la qual arriba molta gent del gremi. És una fotografia distorsionada, però: no hi ha cap problema pel que fa al volum de creació ni pel que fa al seu consum. Tenim llistats més de 800 creadors en català, registrats més de dos milions de clics setmanals a productes de creació digital només a Youtube (a TikTok la xifra es quadruplica) i diversos productes d'èxit consolidats. De fet, i potser sonaré excessivament optimista, crec que hi ha una renaixença del català online. Així que si teniu una empresa, formeu part d'una administració o voleu col·laborar-hi, ara és el millor moment per invertir en aquest sector en creixement.

02. EN OBERT

Redibuixant el centre obert de torre baró

Laura Gómez García (El Globus Vermell)
i Ana Manaia (B-Murals Centre d'Art)

mūtare
SOStenibilitat
Experiències
inspiradores

Introducció. L'espai públic, escenari de convivència

L'espai públic és l'escenari on transcorre la vida ciutadana. És un espai compartit i de convivència, on conflueixen cultures, generacions i condicions diverses i que viu un procés de construcció i transformació constant per tal d'adaptar-se a les exigències de la ciutadania a diversos nivells: socials, físics, de salut, culturals, mediambientals, etc. Per tant, cal abordar aquest procés com una acció de responsabilitat col·lectiva i només des de l'activitat cocreació i participativa és quan s'aconsegueix un disseny d'espai públic que respongui veritablement a les necessitats ciutadanes.

Per exercir la participació plena, és essencial transmetre eines i coneixements des de la mateixa pràctica de la participació, per tal d'apoderar la ciutadania i que esdevingui un agent actiu, conscient i crític, en la transformació del territori. L'expressió artística a l'espai públic, que genera identitat, i el disseny i l'arquitectura, que aporten confort i funcionalitat a l'ús

de l'espai urbà, són disciplines que la mateixa ciutadania pot exercir de forma col·lectiva i organitzada.

B-Murals, des de la seva expertesa en art urbà amb un vessant social i El globus vermell, especialitzat en la formació d'una ciutadania crítica i conscient envers l'entorn habitat, han conduït el projecte "En Obert", un procés de cocreació comunitària per a la millora física i per activar la dinamització dels espais exteriors del Centre Obert de Torre Baró.

"Per exercir la participació plena, és essencial transmetre eines i coneixements des de la mateixa pràctica de la participació, per tal d'apoderar la ciutadania i que esdevingui un agent actiu, conscient i crític, en la transformació del territori."

Redibuixant el centre obert de torre baró

Laura Gómez García (*El Globus Vermell*)
i Ana Manaia (*B-Murals Centre d'Art*)

Context i repte.

Transformar amb la comunitat

El Centre Obert de Torre Baró és un espai que va obrir les portes el 1990. Contribueix al desenvolupament integral dels infants i evita possibles situacions de risc d'exclusió social.

L'objectiu de la seva tasca és millorar les oportunitats i condicions de vida d'infants i joves dels barris de Vallbona, Ciutat Meridiana i Torre Baró.

Entre les seves activitats programades s'ofereix: reforç escolar, tallers, treballs manuals, classes d'informàtica, activitats lúdiques, i altres accions bàsiques que ajuden al desenvolupament de l'infant i a compensar possibles carències afectives i de socialització.

A més, s'ofereix berenar i, dos dies a la setmana, sopar, per garantir, almenys, un àpat diari.

"El Centre Obert Torre Baró contribueix al desenvolupament integral d'infants i joves i evita possibles situacions de risc d'exclusió social."

Físicament, el centre se situa a la part mitjana del barri de Torre Baró, sobre una orografia pronunciada. Aquest fet genera la presència d'escalles i talussos que en dificulten l'accessibilitat i l'ús dels espais exteriors. A més, la manca d'ombra fa encara més difícil que l'espai exterior sigui utilitzat i viscut per part de criatures i joves i de totes les persones usuàries del centre.

En el marc del Pla de Barris de Zona Nord, sorgeix la idea d'engegar un projecte participatiu que permeti reflexionar sobre els entorns del Centre Obert per tal de transformar-los, condicionar-los i dinamitzar-los, tot donant resposta a les necessitats i anhels d'infants, joves i famílies que utilitzen el centre.

El projecte va néixer amb la voluntat que l'art vehiculés i donés un caràcter unitari i identitari a diversos requisits que se sol·licitaven: la millora dels murs dels exteriors del Centre Obert mitjançant la creació d'un mural i la construcció d'un artefacte modular polifuncional que es pugui treure a l'exterior i ser utilitzat per a dinàmiques de joc, reunions i altres usos que es pugui imaginar la comunitat, donant resposta, així, a necessitats del dia a dia.

"En el marc del Pla de Barris de Zona Nord, sorgeix la idea d'engegar un projecte participatiu que permeti reflexionar sobre els entorns del Centre Obert per tal de transformar-los, condicionar-los i dinamitzar-los."

Per això va ser clau convidar Chu Doma (Julian Manzelli), un artista pluridisciplinari que, des de les seves especialitats en pintura mural i treball de la fusta, va contribuir a donar una resposta exitosa als requisits del projecte.

"En Obert". Cocreant juntes

"En Obert" ha destacat per ser un projecte que ha creat un vincle entre l'art mural i el disseny arquitectònic, anant més enllà i redefinint els espais urbans, creant-hi nous usos. Projectes com aquest promouen el sentiment de pertinença a projectes socials com el Centre Obert de Torre Baró per part de tota la comunitat de veïns i veïnes, enfortint, així, el projecte comunitari.

La metodologia emprada en el projecte es basa en el codisseny i la cocreació. Un procés de cocreació consisteix a dur a terme un projecte de disseny i execució d'un repte concret gràcies a la implicació de manera activa, i sobre la base d'una cooperació igualitària, tant de les persones usuàries finals com d'altres actors rellevants per al procés. Un concepte clau en la

Redibuixant el centre obert de torre baró

*Laura Gómez García (El Globus Vermell)
i Ana Manaia (B-Murals Centre d'Art)*

cocreació és que cada participant és expert en la seva pròpia experiència i, per aquest motiu, el procés comporta un intercanvi de coneixements i un aprenentatge mutu entre les diferents parts implicades a partir de les experteses dels altres. Precisament per això resulta especialment interessant posar en contacte durant el procés les persones usuàries finals amb professionals creatius que ajudaran a fer realitzable el projecte.

“Un concepte clau en la cocreació és que cada participant és expert en la seva pròpia experiència i, per aquest motiu, el procés comporta un intercanvi de coneixements i un aprenentatge mutu.”

El col·lectiu participant ha sigut la mateixa comunitat usuària del centre, conjuntament amb l'equip dinamitzador. Hi han aportat el seu gramet de sorra, des d'infants fins a persones grans.

El nombre de participants va anar augmentant al llarg del transcurs del procés, ja que es va facilitar la participació del públic més jove en la fase d'execució del moble i del mural, realitzant les sessions en horaris en què el col·lectiu era present al Centre.

El projecte es va estructurar en dues fases de treball: una primera de reflexió, detecció de necessitats i codisseny, i una segona d'execució dels dissenys obtinguts.

De les conclusions extretes durant la fase de reflexió i diagnosi, es va elaborar una proposta de moble modular que es va validar amb la comunitat. També es van dedicar moments d'obertura per explicar al barri com s'estava desenvolupant el procés mitjançant una exposició al Casal de Barri.

Per culminar el projecte s'ha fet una celebració on s'ha presentat a la comunitat la nova imatge

que ha proporcionat el mural als entorns del centre i el moble modular creat.

“Es van dedicar moments d'obertura per explicar al barri com s'estava desenvolupant el procés.”

Impacte. El que queda al territori

Impacte sobre la comunitat

La imatge del centre ha millorat clarament, es té la percepció de més seguretat en transitar pels espais, i la millora estètica és notable. Una senyora, veïna del barri expressava que

“Con el mural, se iluminó la plaza y ahora ya no me da miedo pasar por ahí”.

El disseny del moble ha tingut una bona rebuda, tant estèticament, com per la seva versatilitat i possibilitats d'ús.

El resultat del projecte ha tingut un impacte molt positiu en la implicació de la comunitat al Centre Obert, ja que se n'ha sentit partícip en tot el procés, cosa que generarà un sentiment de corresponsabilitat per tenir cura tant del mural com del moble modular.

Valor social, d'identitat i comunitari

“En Obert” ha contribuït a renovar i dignificar el sentiment identitari del Centre i de la comunitat que en forma part. El sentiment d'orgull dels resultats del procés s'ha fet palès en diversos moments del projecte, sobretot, en la celebració final, que ha culminat amb una votació popular per batejar el nou espai públic amb un nou nom.

Les participants consideren que han estat escoltades en tot el procés i que el temps i l'espai de participació ha estat satisfactori.

Redibuixant el centre obert de torre baró

*Laura Gómez García (El Globus Vermell)
i Ana Manaia (B-Murals Centre d'Art)*

Valor artístic

“En Obert” ha destacat per ser un projecte que ha creat un vincle entre l'art mural i el disseny arquitectònic. L'aspecte creatiu unificador de la pintura abstracta entre els diferents plans, volums i superfícies, donant la cohesió artística i l'homogeneïtat necessària per tractar tota la intervenció.

Les tècniques artístiques emprades han estat senzilles. Això ha permès la participació de diferents perfils d'usuaris amb zero coneixements. També, ha contribuït a la capacitat de les participants, aportant l'aprenentatge de diferents tècniques artístiques i oficis: pintura mural, pintura plàstica, representació d'idees a través del dibuix, elaboració de maquetes, treball de fusteria, entre altres. N'és un reflex la reacció d'alguns joves que han participat en la construcció del moble modular, a qui, probablement, se'ls ha obert un món professional que desconeixien amb el treball de la fusta, per exemple:

“Me relaja mucho lijar la madera, desconecto de todo”.

La presència de l'art a l'espai públic contribueix a la seva democratització i reforça els trets patrimonials i identitaris locals.

Futur i sostenibilitat dels resultats

El caràcter cocreatiu i participatiu del projecte intensifica la corresponsabilització i cura col·lectiva de la transformació obtinguda i dels elements produïts, cosa que permetrà, tant a l'equip del Centre Obert com a la comunitat veïnal que en forma part, apoderar-se'n i fer-ne ús de forma conscient i amb l'objectiu de satisfer les seves necessitats, anhels i propostes comunitàries futures dins del Centre Obert.

L'acció comunitària com a motor de canvi en la gestió de les ciutats

El projecte “En Obert”, al Centre Obert de Torre Baró, ha estat un pas més per avançar cap a una societat més participativa i responsable i, en conseqüència, per construir ciutats més democràtiques, inclusives, saludables i amb una forta identitat i cohesió socials.

Seguir educant-nos com a ciutadania activa i participant de la transformació conscient i responsable dels espais que habitem, on convivim i compartim la vida, és un camí que no ha de tenir retorn.

03. MÒDUL

Centre ecològic cultural

mūtāre
SOStenibilitat
Experiències
inspiradores

Esteban Marín (Contorno Urbano)

Introducció i repte al qual fa front el projecte

Iniciatives de caràcter civil o veïnal estan donant resposta amb més encert i rapidesa als reptes a què s'enfronten les ciutats contemporànies. Són iniciatives que treballen de manera col·lectiva per construir ciutats més habitables, sostenibles, inclusives i participatives. Postures que assenyalen, analitzen i evidencien problemàtiques i conjuntures que afecten els territoris urbans; i plantegen, impulsen i potencien solucions intel·ligents i alternatives davant aquests obstacles.

Actuacions que advoquen, en conjunt, per altres maneres de convivència a favor d'una nova cultura ciutadana. Aquestes iniciatives i projectes se solen impulsar des d'una mena de perifèries no només geogràfiques, sinó culturals i socials. En aquest context es mira la ciutat com el lloc de treball d'un gran nombre de pràctiques que aborden les mancances del sistema, posen l'accent en les necessitats del territori i conviuen amb limitacions econòmiques per

executar-les. S'esvaeix completament la línia que separa la cultura i l'urbanisme i es posicionen com a espais relacionals capaços de generar noves realitats en aquests territoris. D'altra banda, moltes d'aquestes iniciatives neixen desvinculades dels centres i es mouen al marge de l'administració pública i institucional. Per això, aquests projectes compten amb algunes eines que els permeten adaptar-se a les circumstàncies i ser més permeables de cara al context on se situen. Parlem de mobilitat, autogestió, innovació en els processos productius, i compromís social i ecològic. De la mateixa manera, els projectes nòmades, la temporalitat i la mobilitat aporten una gran flexibilitat a l'hora d'innovar en els processos productius i sobretot de fer-los participis als agents del territori d'actuació. Amb aquest projecte pretenem explorar mecanismes que generin noves centralitats en espais d'oportunitat, despertin la cultura ciutadana i advoquin per unes institucions culturals més poroses i sostenibles.

Aquests mecanismes estan inspirats en models

03. MÒDUL

Centre ecològic cultural

Esteban Marín (Contorno Urbano)

d'apropiació de l'espai públic, democratització i democràcia cultural que hi ha hagut les darreres dècades i que volen contemplar les condicions de vida de la població per situar la cultura com a dret. Així, enderroquem barreres invisibles d'accés a la cultura que generen desconexió per productes culturals excloents i elitistes.

El projecte

MÒDUL és un projecte que neix el 2019 com una metodologia d'activar i mobilitzar la població local en relació amb la cura de l'entorn, la cultura i l'educació. Aquesta metodologia es tradueix en un dispositiu de participació social activa i impulsor de la cultura ciutadana. Durant l'any 2019 es comença a testejar aquesta metodologia a l'Hospitalet de Llobregat amb una prova pilot que deriva en el Centre Ecològic Cultural. El Centre Ecològic Cultural és un espai ciutadà de cocreació i experimentació artística sostenible. Aquest projecte neix de la regeneració d'un solar municipal en desús per part de la comunitat i dels actors locals dels barris de les Planes i Sant Josep a l'Hospitalet de Llobregat. Aquest territori és un dels més densament poblats d'Europa i amb uns índexs de vulnerabilitat social més alts de Catalunya. A finals del 2020 vam iniciar la construcció de l'edifici del Centre Ecològic Cultural. Aquest espai es dissenya amb veïnat i xarxa d'actors locals i s'edifica mitjançant autoconstrucció amb voluntariat i agents locals. El projecte neix amb la convicció que transforma la cultura, que és generadora d'oportunitats, i que té la capacitat de sensibilitzar i emocionar i que, alhora, és respectuosa amb el medi en què opera i pot donar resposta als reptes urbans contemporanis i poblacions vulnerables.

Xarxes comunitàries (participació)

Establir unes xarxes comunitàries fortes se situa com a tercera dimensió del projecte. En un terri-

tori d'actuació d'alta complexitat i vulnerabilitat tots i cadascun dels projectes que s'impulsin han d'atendre les necessitats de la població i enfortir les xarxes que les atenen. Això és una realitat ineludible, ja que parlem de projectes educatius, culturals i fins i tot esportius. Per tant, si volem posar la persona al centre hem d'enfortir les xarxes comunitàries que les sostenen i incidir directament en els serveis que ofereixen i la capacitat d'impacte entre el ciutadà. Aquest projecte pretén dotar les persones i els agents socials del barri de noves eines d'expressió, participació i creació d'identitats culturals de projecte. En el projecte participen actualment 28 agents locals en diferents espais de participació, graus de compromís i periodicitat. Hi participen centres educatius, entitats locals, veïnat, centres hospitalaris, etc.

Codisseny

En les estratègies d'apoderament i emancipació que apliquem al projecte hem vist les capacitats principals que s'afavoreixen: anàlisi, valoració, decisió, realització i incidència. Aquestes capacitats són imprescindibles per a qualsevol procés de codisseny i són la base de la nostra proposta. Però què és codisseny i quines parts del projecte estan subjectes a això? La pràctica del codisseny permet a l'usuari participar en tot el procés de desenvolupament d'un projecte a través d'una interacció directa amb l'equip impulsor de la proposta. Aquesta perspectiva es basa en la creença que les persones són creatives i busquen maneres d'expressar la seva creativitat a través de processos de construcció d'iniciatives on dialoguen els sabers i les pràctiques. En el projecte que ens ocupa, apliquem el codisseny en totes les fases de la proposta, des de l'anàlisi de necessitats a satisfer fins a valorar com és la forma més efectiva de fer front a aquesta urgència. Per tant, dissenyem les actuacions, sigui la construcció d'un edifici, la programació cultural de l'espai

Esteban Marín (Contorno Urbano)

o el calendari de reg dels horts de la mateixa manera, s'executa col·lectivament i la incidència és col·lectiva.

Disciplines artístiques i porositat

Una de les claus del projecte és la seva capacitat de generar més representativitat, legitimitat en els processos i participació social activa de comunitats poc cohesionades. Aquesta clau és la proposta de valor central del projecte i el seu factor més diferencial i innovador respecte d'altres fórmules/equipaments/models culturals de les darreres dècades.

Per aconseguir-ho, el projecte basa gran part del seu èxit a ser un espai porós amb el seu entorn i context. Aquesta porositat no és fàcil d'aconseguir, però té una capacitat transformadora molt alta i, per tant, és crucial. Podem dir que de la mateixa manera que establim condicions per a un bon codi-disseny, aquestes també influeixen directament en la porositat del centre. En aquesta línia, el projecte prioritza disciplines com l'arquitectura i les arts visuals, però sense tancar vies a disciplines més performatives com la dansa o la música, molt presents al projecte, o també vincular art i cura de l'entorn amb un programa de residències anomenades residències d'art i desenvolupament sostenible on es treballen aspectes dels ODS 2030 (sostenibilitat social, econòmica, ambiental...) dins de projectes artístics.

Avaluació, planificació i fases

La planificació i l'avaluació d'un projecte d'aquestes característiques s'ha de fer amb molta cura i no podem fer distinció entre planificació i avaluació, ja que són part d'un mateix procés cíclic. A qualsevol programa o fase del projecte el cicle sempre es repeteix.

Per tant, tenim quatre fases cícliques generals durant tot el projecte (avaluar, planificar, programar i executar), que se succeeixen habitualment al mateix temps. De la mateixa manera, a cada arc de participació o programa del projecte es dona aquest mateix cicle a una escala menor. La planificació i avaluació respon a la missió i finalitat del projecte, i defineixen els nostres objectius estratègics i operatius. Aquests objectius deriven en els programes que alhora deriven en les actuacions a realitzar. Tot aquest procés s'avalua mitjançant un indicador de procés (eficiència) i un de resultat i impacte (eficàcia). Per norma general, normalment dividim les fases de cada subprojecte o actuació en: detecció, anàlisi, planificació, execució, actuació i avaluació.

Impacte

Cal destacar, a l'hora de mesurar l'impacte, la importància de realitzar una atribució concisa d'aquests impactes al nostre projecte. No podem atribuir tots els canvis que han succeït en el territori a la nostra influència, de la mateixa manera que hem de valorar en la mesura justa els resultats positius de la nostra activitat i no minimitzar el nostre valor. Per fer-ho, necessitem avaluar no sols el nostre territori sinó el context comarcal, estatal i mundial.

El projecte mesura el seu impacte amb la metodologia del valor social integrat. El valor social integrat és la conversió de l'aportació global que fa una organització als seus grups d'interès en una moneda específica. És a dir, és l'expressió en euros de l'impacte material i l'impacte intangible que aquesta du a terme. Aquest mètode aporta molts avantatges a organitzacions socials i culturals, ja que ajuda a l'avaluació de l'impacte en l'àmbit quantitatiu, qualitatiu i el vincula amb la gestió econòmica i financera de l'organització.

Esteban Marín (Contorno Urbano)

Aquest valor ens ajudarà a avaluar més i millor l'impacte del nostre projecte tant en l'àmbit general com en cadascun dels nostres públics. De la mateixa manera, obtenim valors numèrics d'impacte tant de mercat com de no mercat i coeficients d'eficàcia i eficiència de l'ús dels recursos amb relació a l'impacte generat.

En el cas del Centre Ecològic Cultural, tenim un valor social integrat xifrat en 7,7 €. Això significa que per cada euro invertit en el projecte, es retornen 7,7 € en valor. Aquest valor inclou intangibles com les aportacions del voluntariat dins del projecte, els metres quadrats de zones verdes habilitades, les capacitats generades entre els participants, o el valor emocional de la proposta i el seu impacte en la salut de les persones que s'hi vinculen.

L'any 2022 el projecte va efectuar 400 activitats, gratuïtes, inclusives i accessibles. Amb més de 5.300 participants, dels quals la meitat està en risc agreujat d'exclusió social. En els 5 anys que porta actiu el projecte ha triplicat el seu pressupost i abast, nombre de participants, activitats programades i artistes participants. En els mesos vinents iniciem la reproductibilitat del projecte en altres municipis per tal de fer extensiva aquesta metodologia a altres barris amb urgències i reptes similars.

04. CANTILAFONT

Un festival sostenible al lluçanès

mūtāre
SOStenibilitat
Experiències
inspiradores

Laia Sucarrats i Ariadna Claret

El Festival Cantilafont és el festival de música, arts escèniques i gastronomia que se celebra al Lluçanès des del 2013.

Promogut des de l'Associació Voraviu Produccions Culturals té lloc el segon cap de setmana de juliol en un entorn natural del municipi que s'adequa especialment per a l'ocasió.

Els **eixos principals** del festival són la **cultura, el territori, la gastronomia i la sostenibilitat**. Cada any, l'esdeveniment posa en valor els espais naturals i rurals del Lluçanès, i aposta per una experiència global amb aforament reduït, que inclou propostes musicals i espectacles d'arts escèniques de qualitat. A més, amb la intenció de donar valor a la proximitat i prioritzar el gaudi del públic i de l'espai, el festival promou els productes alimentaris de quilòmetre zero, i potencia un esdeveniment respectuós amb el medi ambient i apte per a totes les edats.

Com bé indica el seu nom, el Festival Cantila-

font vol ser un punt de trobada itinerant (cada any se celebra en un municipi diferent), com el que suposaven les fonts fins no fa pas gaires anys. Un punt de trobada cultural i transversal entre la gent que habita a la comarca del Lluçanès i el públic que assisteix a l'esdeveniment des d'arreu de Catalunya per gaudir de dues tardes-nits culturals de juliol en un ambient distès i privilegiat.

La primera edició del Festival Cantilafont es va dur a terme l'any 2013 al municipi de Prats de Lluçanès, amb l'objectiu de descentralitzar la cultura i crear un festival d'estiu que apostés per la música i les arts escèniques (especialment el circ), la gastronomia local i el territori. Actualment, aquest esdeveniment itinerant ha arrelat al territori i ha passat per diversos municipis de la comarca del lluçanès: Prats de Lluçanès (2013), Olost (2014), Alpens (2015), Sobremunt (2016), Santa Eulàlia de Puig-oriol (2017), Sant Boi de Lluçanès (2018), Oristà (2019) i Sant Feliu Sasserra (2022). Enguany, 2023, per primera vegada després de 10

Laia Sucarrats i Ariadna Claret

anys itinerant, s'ha dut a terme al mateix espai que l'any anterior, a Sant Feliu Sasserra, amb l'objectiu de millorar-ne la sostenibilitat i el desenvolupament i amb una assistència de més de 2.700 persones durant els dos dies del festival.

Un festival en un entorn proper i natural, adreçat als amants de la música i a totes aquelles persones interessades en el territori, la cultura de proximitat i els festivals poc massificats. Un esdeveniment consolidat, per on ja han passat artistes tan destacats com Albert Pla, Manel, Boye, Anna Andreu, Mishima, Pau Vallvé, Clara Peya, el Petit de Cal Eril, Mazoni, Joana Serrat, Enric Montefusco, Roger Mas, Will and the People, Lauren Nine o Steve Smyth, entre d'altres, així com propostes d'arts escèniques com Julie Bergez, Alice Rende, La Fem Fatal, Cia. Madame Gaüc, Amer i Àfrica Circ, la Cia. EIA o Hotel Iocandi, entre d'altres.

Durant totes les edicions el festival persegueix els següents **objectius**:

- Confeccionar una programació diversa i de qualitat que es basi en la paritat de sexe, l'equilibri entre propostes emergents i consolidades, i que aposti també pel circ, la dansa i les arts escèniques en un entorn rural i allunyat dels grans nuclis urbans.
- Crear vincles amb els territoris, traslladant el festival cada any a un municipi diferent, buscant complicitats amb la població, les administracions, associacions, empreses i altres agents socials del Lluçanès.
- Oferir un esdeveniment de qualitat amb preus populars, per fomentar el consum de cultura en territoris rurals com el nostre i fer-lo atractiu per a aquells que resideixen fora del Lluçanès.

- Buscar l'excel·lència en l'apartat tècnic, logístic i de producció per tal d'oferir unes instal·lacions temporals perfectes perquè artistes i públic puguin gaudir dels espectacles programats en un entorn natural i únic.
- Seguir donant suport als professionals del sector cultural i vehicular recursos rebuts de les administracions públiques i de la venda d'entrades, cap a proveïdors locals i artistes.
- Fomentar la creació artística a través de projectes de creació i cooperació entre artistes i entitats culturals del territori.
- Caminar cap a una forta aposta per millorar la seva sostenibilitat i reduir els seus impactes ambientals.

El Cantilafont va néixer amb la voluntat de descentralitzar la cultura i apropar-la a entorns rurals, lluny de les grans ciutats. Aquest fet ajuda a posar en valor l'entorn natural on es desenvolupa, però també ha de poder respectar aquest entorn amb unes bones pràctiques i mesures de **sostenibilitat**.

Entre d'altres, algunes de les mesures i iniciatives que es potencien des del festival són:

- Reutilitzar materials cedits per empreses o d'edicions anteriors per a l'elaboració d'estructures, instal·lacions, cartelleria, mobiliari, decoració, etc.
- Generar suports de comunicació genèrics (lones, banderoles, cartelleres...) per a la seva reutilització en edicions futures.
- Eliminar el plàstic d'un sol ús (gots, envasos de begudes, vaixel·la, cobrateria).

04. CANTILAFONT

Un festival sostenible al lluçanès

Laia Sucarrats i Ariadna Claret

- Implementació de fonts d'aigua gratuïta tant per al públic assistent com per a l'equip i els artistes.
- Millorar la gestió de residus (senyalització, selecció i traçabilitat) i oferir cendrers portàtils gratuïts als assistents al festival.
- Promoure el consum de productes locals i de proximitat amb una oferta gastronòmica de restaurants del territori amb productes locals del Lluçanès com el blat forment o carn de ramaders locals.
- Promoure l'ús de vehicle compartit per accedir al festival a través de plataformes com Blablacar, Fesedit o Telegram.
- Sensibilització ambiental a través dels canals de comunicació del festival i teixint complicitats i sinèrgies amb entitats socials, culturals i mediambientals del territori.

Web: <https://cantilafont.cat/>

Instagram: @cantilafont

Facebook: www.facebook.com/Cantilafont

Twitter: @CantiLaFont

Des dels seus inicis, el Festival Cantilafont ha estat un projecte d'èxit que, malgrat que ha experimentat un creixement ràpid i sostingut durant els darrers anys, ha sabut seguir **sent coherent amb la capacitat econòmica i organitzativa** de l'Associació Voraviu Produccions Culturals.

A part de l'equip intern i del suport institucional, cal remarcar que el Festival Cantilafont no seria possible sense l'ajuda i la col·laboració de moltes **persones, empreses i entitats del Lluçanès**. Cada edició compta amb una base d'entre 60 i 80 voluntaris que donen suport en diverses tasques durant l'execució del festival.

El Festival Cantilafont va rebre el **Premi Zirkolika a la millor iniciativa per a la projecció del circ 2020** i el **Premi a la Innovació Rural** al Lluçanès de la Càtedra del Món Rural i Acció Solidària contra l'Atur.

05. EL MAR ENS CRIDA

Una performance de plàstic

Sílvia Pallisera Pagès (Dancing Human)

Introducció

Haver participat en el **Mutare Sostenibilitat** organitzat per la **Fundació Carulla** d'aquest any 2023 ens fa molt contents. Volem agrair l'oportunitat que suposa haver escollit el nostre projecte i confiar en la nostra aposta artística.

A la Casa Rius (C. d'Enric Granados, 97) a Barcelona durant la jornada del 5 de juliol, vam ballar un fragment d'**El mar ens crida**, una producció estrenada el dia 11 de novembre al Teatre Zorrilla de Badalona. Un espectacle amb un missatge sensibilitzador sobre l'ús abusiu del plàstic i els seus efectes devastadors en el medi ambient.

Context

Dancing Human neix com a projecte educatiu per a joves, per tal de fomentar la creació i com a plataforma per impulsar els ballarins al món professional. Una proposta on hem pogut aprendre i experimentar el que significa un

procés de creació, realització i producció, elaborant un espectacle de dansa entre tots.

La direcció artística ve de la mà de Sílvia Pallisera, ballarina, creadora i docent amb una àmplia formació en el sector. El projecte pedagògic va sorgir de Dancing Human, es va iniciar dins del Treball Final al Conservatori Superior de Dansa (CSD), especialitat en pedagogia de la dansa a l'Institut del Teatre de Barcelona.

El resultat del projecte és l'espectacle **El mar ens crida**, estrenat l'11 i el 12 de novembre del 2021 al Teatre Zorrilla de Badalona. El dia 11 dins la programació estable del teatre, i el dia 12 com a funció escolar per a instituts. Conjuntament amb Badalona Cultura, unes setmanes prèvies a l'estrena, vam organitzar unes visites a diferents instituts de la ciutat, fent-hi uns tallers de creació. Un cop acabada la funció escolar, amb els alumnes d'aquests instituts, dins de la sala del teatre, vam intercanviar experiències sobre l'espectacle i la problemàtica dels plàstics al mar.

05. EL MAR ENS CRIDA

Una performance de plàstic

Sílvia Pallisera Pagès (Dancing Human)

És un espectacle adaptable a diferents espais i formats. S'ha presentat en diferents llocs, entre altres l'Espai Betúlia de Badalona, el Mercat de la Boqueria i la Llotja del Mar a Barcelona, i ens han programat dins el Festival de Dansa Metropolitana 2023.

Per al **Mutare Sostenibilitat** s'ha incorporat dins de l'espai **Mutare Inspira** amb una càpsula artística de 10 minuts, adaptat a l'espai i les necessitats de la jornada.

La companyia

La companyia la vam crear el 2020 a Badalona i la formem un col·lectiu de 8 joves ballarins/es amb una base i formació professional. Per a nosaltres el fet de compartir idees i sumar experiències sempre és positiu. Ens motiva i ens agrada expressar amb la dansa allò que ens preocupa des d'un punt de vista jove.

L'estil de les creacions el definim els que en formem part, ja que les coreografies són auto-produïdes i el material coreogràfic extret depèn de tots. Ens movem dins el llenguatge de la dansa contemporània, però no descartem introduir elements de la dansa clàssica, o d'una altra disciplina si l'espectacle ho requereix.

La directora artística acompanya la creació, dona una mirada externa, uneix les peces i estructura les coreografies.

L'espectacle

El mar ens crida gira entorn de la problemàtica dels plàstics al mar i els efectes mediambientals que aquests provoquen. Amb l'objectiu de sensibilitzar i conscienciar els ballarins igual que els espectadors, busquem una mirada individual i reflexionem sobre l'ús abusiu del plàstic. Ens plantegem què podem fer per canviar aquesta situació.

Què ens diria el mar, si pogués parlar? Amb aquesta pregunta inicial engegarem el nostre procés creatiu, que ens endinsa a establir un diàleg entre la persona i l'entorn. Explorem diferents espais on trobem éssers marins que intenten sobreviure en un medi canviant. Juguem amb la plasticitat del moviment dins l'aigua i descobrim un paisatge inquietant manipulat per la humanitat.

L'espectacle és per a totes les edats, encara que pel temari i per l'edat dels ballarins connecta molt bé amb un públic adolescent.

Metodologia

La creació conjunta ens aporta una metodologia de treball i ens ajuda en tot el procés creatiu. Tot i que no creiem que existeixi una metodologia concreta, nosaltres ens hem organitzat buscant unes línies d'acció, que hem adaptat segons els criteris de l'obra.

El projecte pretén una participació equitativa amb una interacció simultània, tots podem expressar el nostre punt de vista, per això hem creat l'Assemblea, un espai on poder expressar el que pensem, exposar les nostres idees i compartir les descobertes amb la resta del grup. És un espai de debat i reflexió.

Hem iniciat el projecte buscant un tema principal que ens motivés a tots i ens hem dividit en grups de treball per començar amb la recerca de material.

Després hem passat a l'acció a través de jocs, exercicis, propostes coreogràfiques i processos d'improvisació i creació. Ens hem basat en el cos, l'escolta, el ritme, l'espai, el moviment dins l'aigua, com ens desplacem si som peixos, meduses, o taurons. Quin és el moviment de les algues, els bancs de peixos, com dormen els peixos, la sonoritat del mar, la flotabilitat,

05. EL MAR ENS CRIDA

Una performance de plàstic

Sílvia Pallisera Pagès (Dancing Human)

com es mou un plàstic a dins de l'aigua..., també hem utilitzat els nivells i profunditat del mar, la luminescència... i d'aquesta manera hem anat concretant les coreografies i la dramaturgia de l'espectacle.

Conclusió

El treball fet en grup afavoreix l'intercanvi d'idees, potencia l'escolta, el respecte, la solidaritat, el compromís, apareix la complicitat, i ens fa compartir emocions. Amb aquest projecte hem après com és un procés de creació, com arriba una obra a l'escenari, com buscar referents, com lligar les peces, com es perfilen els detalls, com saber prioritzar i com resoldre conflictes. També en la millora de l'autonomia i l'autoestima i hem après que la dansa és transversal, dinàmica i poètica.

El tema escollit per al **Mar ens crida** ens ha donat l'oportunitat d'alçar la veu i ens ha permès aprofundir sobre l'ús que es fa del plàstic, la quantitat que n'hi ha al mar i la presència infinita dins el medi ambient. Ens ha fet ser més conscients de la fragilitat del planeta i com els nostres actes poden desencadenar uns efectes decisius per al futur. Amb el nostre espectacle volem que l'espectador reflexioni amb nosaltres sobre la problemàtica i això ens omple.

En definitiva, aquest projecte ens confirma una vegada més que la cultura i les arts són motors per a la transformació social.

06. MENJA, ACTUA, IMPACTA

Menjar canvia el món

Carles Xifra (Fundesplai)

mūtare
SOStenibilitat
Experiències
inspiradores

Som la primera generació amb una consciència clara que hem sobrepassat tots els límits i les capacitats de càrrega del planeta i, molt possiblement, la darrera generació que pot mirar de mitigar-ne els problemes i afrontar amb alternatives reals un futur, ara per ara, insostenible.

Senzillament: la nostra manera de viure està provocant impactes ambientals i socials que comprometen greument la vida de les pròximes generacions. I sabem que la forma que tenim d'alimentar-nos és una de les principals causes d'aquest gran impacte.

Avui tenim prou evidències que el model alimentari dominant i globalitzat, així com els patrons de consum, no només constitueixen una de les principals amenaces per a l'estabilitat del planeta (canvi climàtic, pèrdua de biodiversitat, degradació de sòls, etc.), sinó que també ens emmalalteix i posa en risc la nostra salut, i a més, és un factor clau de les desigualtats i vulneracions de drets humans.

Tenim el repte col·lectiu d'alimentar una futura població mundial de 10.000 milions de persones el 2050 amb una dieta sana i situada dins els límits planetaris. El temps s'acaba i la propera dècada és decisiva per limitar l'escalfament global a 1,5 °C.

La necessitat que les persones, i molt especialment els infants i joves, tinguin millors opcions alimentàries mai havia estat tan important. Hem de mobilitzar-nos i marcar la diferència des d'ara mateix. Prendre decisions, des del coneixement, l'equitat i el compromís per reivindicar que no només necessitem alimentar-nos sinó que s'ha de garantir que aquesta alimentació sigui sostenible, saludable i inclusiva. Que garanteixi la salut de tothom i la sostenibilitat del planeta.

Fundesplai és una organització educativa i d'acció social, una entitat sense ànim de lucre que pretén educar en valors els infants i joves i mobilitzar-los i comprometre'ls per a un món millor.

06. MENJA, ACTUA, IMPACTA

Menjar canvia el món

Carles Xifra (Fundesplai)

Per a Fundesplai, l'alimentació és un àmbit central i molt propi, una palanca de canvi de gran importància. I per aquest motiu, està desenvolupant programes educatius com "Menjar canvia el món" i l'exposició "Menja, actua, impacta".

L'exposició "Menja, actua, impacta"

"Menja, actua, impacta" és una gran exposició sobre l'alimentació saludable i sostenible, ubicada a la seu de Fundesplai al Prat de Llobregat, que es va integrar en el programa d'activitats de la Capitalitat Mundial de l'Alimentació Sostenible de Barcelona 2021.

L'exposició té com a objectiu contribuir al canvi de mentalitat col·lectiva necessari per transformar l'actual sistema alimentari. L'exposició planteja un viatge als seus visitants: partint del moment present d'emergència i oportunitat de canvi, proposa accions i solucions transformadores, reals i accessibles per promoure una ciutadania compromesa amb la cura del planeta i de les persones.

L'exposició s'ha realitzat gràcies a la participació i implicació de persones expertes, universitats i organitzacions com ara la Fundació Espigoladors, Justícia Alimentària, la Universitat de Barcelona, la Càtedra d'Agroecologia de la UVic o l'Agència de Salut Pública de Catalunya, entre moltes altres. La rigorositat i el contrast de les dades i l'argumentació científica, sobre les quals es desplega la narrativa, esdevé cabdal.

L'exposició se centra en cinc reptes especialment rellevants:

- **Menjar de proximitat i temporada:** Els aliments poden viatjar molt des del lloc on es produeixen fins als nostres plats. La suma dels quilòmetres que poden arribar a fer unes caixes de pomes, de raïm, d'arròs, de patates i de gambes equival a gairebé una volta al món (39.000 km); en realitat, però, tots aquests productes es podrien trobar a menys de 100 km del teu voltant. Consumir aliments fora de temporada també té un important impacte ambiental, tant pel que fa a emissions de CO2 com d'impacte sobre l'agricultura local.
- **Consumir menys ultraprocessats:** Les dietes riques en aliments frescos com la nostra, la mediterrània, s'estan substituint darrerament per altres basades en un elevat consum de carn i d'ultraprocessats. Els aliments ultraprocessats tenen continguts elevats de sal, sucre, greixos, conservants i altres additius. Si en mengem molts, la nostra salut se'n pot ressentir. A Catalunya, el 40% dels infants entre sis i dotze anys tenen sobrepès o obesitat.
- **Reduir el consum de proteïnes d'origen animal:** El 14,5% de les emissions de gasos amb efecte d'hivernacle a escala mundial procedeixen directament de la ramaderia, especialment de la ramaderia industrial. A més, per alimentar aquest bestiar es necessiten noves terres de cultiu per a la producció de pinso, talant-se grans extensions de boscos. Això no passa en el cas de la ramaderia extensiva tradicional, que, a més, ajuda a la conservació del paisatge.

06. MENJA, ACTUA, IMPACTA

Menjar canvia el món

Carles Xifra (Fundesplai)

- Evitar fer servir envasos d'un sol ús: El sector de l'alimentació consumeix més del 30% del plàstic que es fabrica, sobretot per al seu envasament i conservació. Un plàstic que sol ser d'un sol ús i del qual una part acaba al mar. Molts dels plàstics que fem servir no desapareixen mai, ja que es degraden en partícules petites. I aquestes afecten directament aus, mamífers marins i peixos, que les ingereixen. I també a nosaltres, quan ens els mengem o bevem aigua. De mitjana, les persones ingerim una mitjana de 5 g de microplàstics cada setmana, l'equivalent al plàstic que conté una targeta de crèdit.
- Aprofitar els aliments i reduir el malbaratament: Al món es llença una tercera part dels aliments que es produeixen, mentre prop de 1.000 milions de persones no tenen accés als aliments que necessiten. Si aquest malbaratament de menjar fos un país del món, seria el tercer país del món a emetre CO2 i accelerar el canvi climàtic, el segon a ocupar terra agrícola i el primer a consumir aigua. La meitat de tot el menjar que es malbarata prové de les nostres llars i de la restauració.

Una narrativa per conscienciar i comprometre

El recorregut de l'exposició comença amb un espai audiovisual immersiu, en què el visitant es veu envoltat per tres pantalles gegants on es projecta un vídeo introductori que planteja els grans reptes de l'alimentació sostenible i les alternatives. L'audiovisual està fet amb un llenguatge marcadament juvenil i provocador, i cantat a ritme de rap, ens fa emocionar, ens sacseja i trenca les cuirasses personals, per predisposar-nos a visitar la resta de l'exposició des d'una altra mirada.

Per on començar a actuar? El segon espai de l'exposició ens convida a aprofundir en els grans reptes que tenim per adoptar una alimentació sostenible. L'alimentació de proximitat i temporada, la reducció de l'alimentació malsana i els ultra-processats, la reducció de les proteïnes d'origen animal, així com la minimització tant d'envasos de plàstic com del malbaratament alimentari.

I ho fa amb la visualització de moltes dades, que, des del rigor i amb l'ajuda d'elements artístics com maquetes i representacions, ens fan comprensible la magnitud dels problemes i la urgència de situar-nos en altres models de consum i estils de vida.

L'exposició pretén interpel·lar les persones visitants i ajudar a prendre consciència de l'impacte dels nostres hàbits alimentaris. En una tercera sala, envoltada de miralls, ens situem en primera persona davant els reptes i el nostre compromís de canvi. És un espai interactiu que detecta el nombre de persones que hi ha a la sala en aquell moment, i en calcula automàticament els beneficis ambientals que suposaria que aquestes persones prenguessin determinades decisions com, per exemple, reduir el consum de carn a un dia a la setmana.

Per concloure l'exposició, ens trobem amb una darrera sala pensada com un mercat de solucions, un espai per descobrir el que s'està fent i el que cadascú de nosaltres podem fer perquè la nostra manera d'alimentar-nos deixi de ser part del problema i esdevingui part de la solució.

No hi ha un sol camí, hi ha moltes solucions possibles. L'espai inclou des d'exemples de canvis tecnològics en l'alimentació o els envasos, fins a exemples d'iniciatives per reduir el malbaratament o promoure el consum de proximitat. També presenta l'activitat d'organitzacions que

Carles Xifra (Fundesplai)

treballen per l'alimentació sostenible. Mentre recorrem l'exposició, els visitants podem accedir a una aplicació que ens permet expressar les nostres opinions sobre els continguts i els nostres compromisos de canvi. I els resultats de la participació dels visitants es visualitzen en una pantalla de l'exposició i a la plataforma digital d'aquesta.

L'exposició com a eina educativa d'alt impacte

Per l'exposició hi van passar més de 30.000 persones el primer any. Grups escolars de tots els cicles, col·lectius universitaris, grups de centres d'esplai, col·lectius de restauradors, de persones vinculades a la dietètica i la nutrició, al medi ambient... han emplenat de diàlegs i reflexions els seus espais.

L'acollida de les persones visitants és molt bona, i els indicadors mostren l'impacte en els seus estils de vida. El 93% de les persones expliciten una valoració molt positiva de l'experiència, i a més, el 88% dels visitants manifesten la seva voluntat de canviar patrons en els seus estils de vida i canviar les seves opcions alimentàries per altres de més saludables i sostenibles.

Un programa de tallers i d'activitats educatives ha complementat la proposta. I, entre aquestes, cal destacar la innovadora proposta de l'EscapeFood2050, una sala d'escape per a públic juvenil i adult d'alta qualitat i especialment ambientada en el futur distòpic associat a la insostenibilitat alimentària, i un EscapeFood Júnior, amb una dinàmica adequada a públic familiar i grups educatius.

Les valoracions dels centres educatius de la participació en les activitats són molt bones, destacant-ne la metodologia lúdica i participativa de la proposta, que es tradueix en valoracions de 4,93 sobre 5 en l'activitat de l'Escape Room Júnior.

07. LLAVORS...

L'art per un Reus més verd

Noelia Moliner Martín, Carlos Hugo Velarde Garrido,
Zulema Ortega Vaquero, Silvia Sorroche Seco (Escola Rubió i Ors)

mūtāre
SOStenibilitat
Experiències
inspiradores

Llavors... és una *performance* reivindicativa que demana a les institucions i fa prendre consciència social, a través de moviments coreografiats, de la necessitat de zones verdes a la ciutat de Reus.

La *performance*, duta a terme per la totalitat de l'alumnat de l'Escola Rubió i Ors, des d'13 fins a 6è, és el resultat final d'un projecte d'investigació de caràcter científicoartístic que s'ha anat desenvolupant a través del vessant crític de l'alumnat i que simbolitza i posa de manifest el canvi que ha patit el centre de la nostra ciutat, des dels seus inicis naturalitzats, passant per la construcció i desnaturalització que ha patit.

El projecte s'inicia a principi de curs, durant el mes de setembre, arran de la participació de l'escola a la Nit Europea de la Recerca amb l'alumnat de 2n i 5è de primària, emparellats a través d'apadrinament.

A partir de la proposta inicial, que consistia a traçar diferents rutes des de l'escola fins al centre de la ciutat, l'alumnat es va poder fami-

liaritzar amb el plànol i va adonar-se de la manca de zones verdes a Reus. Com a conseqüència, les tutories d'ambdós nivells van preparar un full d'observació de natura i una sortida per les diferents rutes traçades per tal de poder-ne recollir evidències.

La conclusió de l'observació inicial va ser que a Reus no hi ha gaires plantes però tampoc ni als parcs, ni als jardins, ni als balcons particulars.

Aquesta observació inicial va ser el motiu d'investigació, la pregunta inicial de la qual va ser determinada i votada per les diferents parelles apadrinades, reunides a l'entrada de l'escola i després d'una intensa pluja d'idees de possibles preguntes inicials.

Tot i que la investigació inicial anava enfocada al voltant de la tipologia de les poques plantes observades a la ciutat, de seguida l'interès de l'alumnat es va desviar cap a un altre aspecte: què diu la ciència sobre viure en una ciutat sense natura, els efectes de la contaminació, de la

L'art per un Reus més verd

*Noelia Moliner Martín, Carlos Hugo Velarde Garrido,
Zulema Ortega Vaquero, Silvia Sorroche Seco (Escola Rubió i Ors)*

manca de verd, els avantatges que les zones verdes aporten a la ciutadania i, també, va sorgir la curiositat dels canvis que el centre de la ciutat havia patit en relació amb aquest tema.

De seguida, es va relacionar el projecte amb el número 15 dels Objectius de Desenvolupament Sostenible, plantejats per l'ONU en el marc de l'Agenda 2030, que està relacionat amb la vida terrestre i els ecosistemes.

Com a escola que té en el seu projecte educatiu potenciar l'àmbit artístic i les arts, en tots els seus vessants, com a facilitadores dels aprenentatges, al llarg de tota la investigació es va anar introduint l'art per fer les transposicions del que deia la ciència. Així doncs, mentre es duia a terme la investigació, es feien representacions artístiques d'allò que s'anava aprenent, amb l'objectiu d'anar elaborant un full de ruta que permetés arribar a conclusions sòlides.

La investigació va arribar al seu punt àlgid cap al mes de febrer, quan l'alumnat de cinquè de primària va prendre la determinació de voler fer arribar les seves observacions al consistori municipal i així ho va fer saber a la resta de companys i companyes de l'escola amb la finalitat de poder implicar la totalitat de l'alumnat i generar consciència social.

I és en aquest punt en què neix la idea i s'inicia el disseny de "Llavors..." amb un únic objectiu ben clar: transformar la ciutat de Reus en un espai més verd per aprofitar tots els beneficis que això proporcionaria, a través d'una *performance*, al centre de la ciutat, que generi impacte i promogui la consciència social de tota la ciutadania.

La data es va determinar de seguida: la commemoració del Dia Mundial de l'Art.

A Llavors... hi participa la totalitat de l'alumnat de manera que cada nivell té un paper impor-

tant al llarg de la història narrada a través de la megafonia. L'espectacle s'inicia amb l'escolta del manifest creat i la *performance* comença amb l'alumnat de 4t de primària representant la natura viva que, ben aviat, desapareix i és destruïda per la construcció i les edificacions representades per l'alumnat de 5è. Però, apareix l'alumnat de 6è de primària com a recuperadors/es de la natura que fan desaparèixer les rajoles i deixen la ciutat amb la terra, representada per l'alumnat de 2n i 3r de primària, preparada per poder plantar les llavors, alumnat d'13 i 14. Per tal que les llavors puguin créixer, cal la presència de l'aigua, representada per l'alumnat de 1r de primària, i la llum, representada per l'alumnat d'15. L'espectacle culmina amb la representació d'aquestes llavors ja crescudes i transformades en zones verdes.

Previ a l'espectacle, una representació de l'alumnat va demanar audiència al consistori, on va ser rebut per l'alcalde de la ciutat, el regidor d'Educació i el regidor de Medi Ambient. En aquest moment es va fer la lectura del manifest elaborat durant el desenvolupament del projecte i se'n va donar una còpia a cadascun dels representants institucionals.

Amb la finalitat de generar més impacte i promoure la consciència social de la ciutadania, l'alumnat va repartir un miler de punts de llibre fets amb paper plantable on, a través de la lectura del QR imprès, es pot consultar la pàgina web del projecte, i a més tothom qui el rebí el pot plantar al seu balcó per tal que tothom sigui partícip de l'ampliació de zones verdes.

Llavors... ha comptat amb diferents col·laboracions que han confiat en el projecte. Per una banda, l'il·lustrador Eloi Crusells en el disseny del cartell i les invitacions; l'establiment Flors Joana de Reus en l'aportació dels clavells utilitzats a la *performance* i l'alumnat del cicle formatiu de maquillatge i caracterització de l'INS

07. LLAVORS...

L'art per un Reus més verd

*Noelia Moliner Martín, Carlos Hugo Velarde Garrido,
Zulema Ortega Vaquero, Silvia Sorroche Seco (Escola Rubió i Ors)*

Cal·lípolis en la realització dels diferents maquillatges de l'alumnat.

A més a més, s'ha comptat amb el suport de Magnet: Aliances per l'èxit educatiu, programa del qual l'escola forma part, la complicitat amb l'Ajuntament de Reus per la cessió de l'ús de l'espai públic i amb la Regidoria de Medi Ambient de l'Ajuntament de Reus pel finançament dels punts de llibre entregats.

A més a més d'una *performance* que culmina tot un procés de recerca i investigació, Llavors... és un joc de paraules amb què es vol insistir en la necessitat de plantar més i que, a través d'aquesta paraula, s'espera la resposta institucional a les peticions mostrades en el manifest entregat.

Llavors... és l'evidència més clara de la vehiculació dels aprenentatges, i la comunicació universal d'aquests a través de les diferents disciplines implicades en aquesta *performance*: la dansa, la música, l'escultura, el teatre, les arts plàstiques i la poesia.

És un exemple de com, a través de l'art, es pot implicar l'alumnat en la presa de decisions del seu entorn més proper. L'art empodera l'alumnat a ser agents del canvi i proporciona eines per transformar la societat en què vivim.

Un projecte significatiu, realista i amb vessant transformador que no acaba. Llavors... ha suposat, per a l'alumnat, una altra forma de veure i viure la ciutat, més crítica i més sostenible. Han après a educar la mirada i parar atenció en les petites plantes que neixen o a quin espai hi manca verd. I és per aquest motiu que l'escola vol ser exemple i model d'aquesta transformació que demanem a la ciutat i hem començat a construir jardins de papallones als patis interiors, amb l'assessorament de la Universitat Rovira i Virgili, amb l'objectiu de crear entorns favorables per a la pol·linització i seguir fomentant l'ODS 15.

D'aquesta manera, l'escola ja afavoreix el joc de paraules de "Llavors..." i, així, Llavors... és molt més que una *performance*; Llavors... és una eina transformadora.

Podeu trobar la informació completa de Llavors... a:

<https://agora.xtec.cat/escolarubioiors/diagonal-de-lart/llavors/>

08. KIRIBATI

Migracions climàtiques en escena

mūtāre
SOS^{tenibilitat}
Experiències
inspiradores

Roser Farriol i Yolanda Carillo (Institut Ca n'Oriac)

“La potència dels marges rau a no convertir-nos en perifèries d'un centre, sinó en mons que fan món.” (Marina Garcés)

A l'institut Ca n'Oriac de Sabadell hem decidit visitar durant aquest curs 2022-23 una petita illa de l'oceà Pacífic: Kiribati. Aquest serà un trosset del nostre quadern de Bitàcola per explicar-vos el viatge d'emocions i creixement que hem fet.

Al nostre centre una de les optatives de 4t d'ESO és Arts Escèniques, matèria que ha impulsat i protagonitzat el projecte Kiribati, amb el suport de la resta d'optatives, de manera que el projecte ha implicat pràcticament tota la promoció. Vint-i-quatre alumnes i tres professores formàvem l'equip d'aquesta matèria, reconvertida en Companyia Escèniques Ca n'Oriac.

Fa dos cursos vam guanyar un dels premis Baldiri Connexions i això ens va permetre establir un vincle artisticoformatiu amb la Sala de Sa-

badell, un centre de creació d'arts per a les famílies del barri que ens va obrir les portes per tal de compartir experiències artístiques i cocrear una peça escènica amb el suport de la Fundació Carulla.

L'encàrrec era tant pel que fa a la **forma**: un muntatge escènic d'uns quaranta minuts; com pel que fa al **contingut**: ser capaces de transmetre la importància dels Objectius de Desenvolupament Sostenible de l'Agenda 2030. El nostre grup d'Escèniques tenia un repte partint d'aquesta premissa: aprofitar el potencial emancipador i transformador dels llenguatges artístics per contribuir a la defensa d'un món més sostenible.

Al Ca n'Oriac l'art és un eix que vertebrava els aprenentatges a l'aula. A través de l'experiència artística, els participants ens submergim en una experiència **collectiva** que esdevé transformadora. L'art ens **transforma** perquè ens **commou** (del llatí moure junts emocions), ens vincula amb els altres i ens permet ex-

Roser Farriol i Yolanda Carillo (Institut ca n'Oriac)

pressar-nos de manera creativa amb una mirada crítica i constructiva.

La Relatoria especial de les Nacions Unides sobre el dret a l'educació diu: «La interdisciplinarietat en el si de l'educació, des de l'edat més primerenca, afavoreix la comprensió del món que ens envolta». En aquest marc, les arts estan cridades a tenir-hi un paper important, si no catalitzador. I és que les arts hi aporten, no tan sols la seva condició de llenguatges estètics, sinó també la seva condició d'eines per a la formació integral de la persona, per a l'autoreconeixement en el grup, per al reconeixement de l'altre i la inclusió, per a la gestió de les emocions, per a l'expressivitat i la creativitat.¹

L'objectiu era que tota la producció artística fos feta per nosaltres. I això ens porta a expressar-nos amb una transversalitat de llenguatges que primer hem d'experimentar i després saber combinar-los. Kiribati havia d'aplegar diferents llenguatges per tal que tothom pogués trobar el que li fos més natural i fer un encaix on tothom se sentís còmode i es pogués expressar.

Treballem, per tant, l'expressió corporal, el cos com a eina artística mitjançant la interpretació del text, però també la dansa amb coreografies grupals que subratllin de manera metafòrica el text. També el llenguatge visual i plàstic amb la creació dels elements que formaven part de l'escenografia, les projeccions d'imatges tractades i tota la part tècnica de llums, disseny sonor i música, que va ser creada per l'alumnat i controlada totalment per ells durant l'espectacle, seguint un guió tècnic establert.

La creació de la història també va ser original del nostre grup d'escèniques, un guió col·lectiu que va néixer de la immersió en els ODS. A través de dinàmiques corporals i utilitzant diferents recursos expressius vam treballar diferents competències claus per a la sostenibilitat.² Com podíem agrupar els diferents ODS? Amb quins criteris? Com es relacionaven? (Competència sistèmica). Quins ODS es connectaven amb el nostre entorn proper? (Competència de consciència d'un mateix, competència de valors i creences).

Volíem transmetre algunes de les problemàtiques del nostre entorn i teníem clar un missatge: que la unió entre persones és la clau per aconseguir un món millor. (Competència d'anticipació, estratègica, de pensament crític i de col·laboració.) La història i els personatges es van crear en funció de les persones que el volien interpretar i cada personatge patia o estava endinsat en alguna de les injustícies que havíem detectat: migració illegal, manca d'igualtat d'oportunitats, emergència climàtica, treball indigne, defensa dels drets LGTBI. En aquest viatge de documentació i preparació del guió vam descobrir Kiribati: una república del Pacífic del sud formada per illes i que serà el primer país engolit per les aigües amb l'avanç del canvi climàtic, i que està demanant ajuda a l'ONU perquè tenen consciència que seran els primers refugiats climàtics. Era l'encaix perfecte per enllaçar-ho amb el Mediterrani. L'oceà Pacífic i el Mediterrani, dos espais que mostren la vulnerabilitat del nostre planeta.

La cocció de tots aquests llenguatges va tenir el seu punt àlgid en la residència d'una setmana a la Sala. Vam conviure durant un munt d'hores, alumnat, professorat, artistes convidats i tècnics. Un procés viu que va esdevenir

¹ Carta de les Arts a l'Educació. L'educació en les arts, condició del dret de la ciutadania a la cultura.
^{1r} Fòrum de les Arts a l'Educació, 1 i 2 d'abril de 2022.

² Guia ABP X ODS. Disseny de projectes per desenvolupar les competències claus per a la sostenibilitat, CATESCO.

Roser Farriol i Yolanda Carillo (Institut Ca n'Oriac)

màgic perquè ens va transformar, ens va fer créixer com a grup i ens va fer sentir orgulloses del que havíem creat.

“Kiribati ha sigut una experiència molt bonica i enriquidora”. “Compartir moments amb totes les persones del grup m’ha fet conèixer-les més i tenir una millor amistat”, “Kiribati ha sigut una oportunitat molt gran; poder treballar en un teatre real i amb professionals. Tot el que he après d’ells em servirà per al meu futur professional”. “Molt emotiva, molt maca, molt familiar i inoblidable, també ha estat un procés d’aprenentatge. (Valoració del grup d’Escèniques)

L’educació d’un públic és un altre dels objectius del projecte, la resta de nivells van ser públics i una escola d’educació especial del barri. Tant en un cas com en l’altre es van treballar les temàtiques a l’aula i es va promoure una reflexió posterior. I per descomptat per part de les famílies.

Donar relleu i fer conscients a qui ens veu d’aquests objectius indiscutibles. El públic es va emocionar i es va fer seu el missatge: “No deixarem que ningú s’enfonsi”. (AFA Inst. Ca n'Oriac) “L’obra era molt bonica i tot el que parlaven eren coses molt importants per al món” (alumna de 1r d’ESO).

Per a les professores, entomar aquest projecte és posar-nos un estímul i una injecció durant el curs, suposa dur a terme la nostra tasca docent des d’un punt de vista creatiu i innovador, on la cocreació des de zero amb l’alumnat ens fa treballar de manera conjunta, diluir el paper tradicional de les docents i abandonar-nos a la incertesa d’un procés que no sabem a on ens portarà ni com serà el camí a recórrer.

Com veieu, ha estat una feina intensa que ens ha ocupat tot el curs, una experiència que ens

ha obligat a aprendre moltes coses i sobretot a saber-les encaixar perfectament per tal que funcionés sobre de l’escenari. Però no només els elements havien d’encaixar, sobretot havíem d’encaixar i treballar com una màquina perfecta les persones que conformàvem el grup. Era un repte difícil i la clau era el grup i que aprenguessin a treballar de manera cooperativa i col·laborativa, donar a cada persona el lloc on pogués desenvolupar bé la feina, sentir-se satisfet del que feia i aprendre coses que potser podrien formar part del seu aprenentatge futur. Però també l’aprenentatge viscut de la feina col·lectiva i el gaudi personal que suposa formar part d’un grup i treballar junts per a un repte de dificultat són experiències que eduquen molt més enllà d’una matèria. Eduquen ciutadanes i ciutadans capaços de treballar en equip, capaços de veure el que no els agrada del món i capaços de recórrer a l’art com a eina per expressar quin món volen.

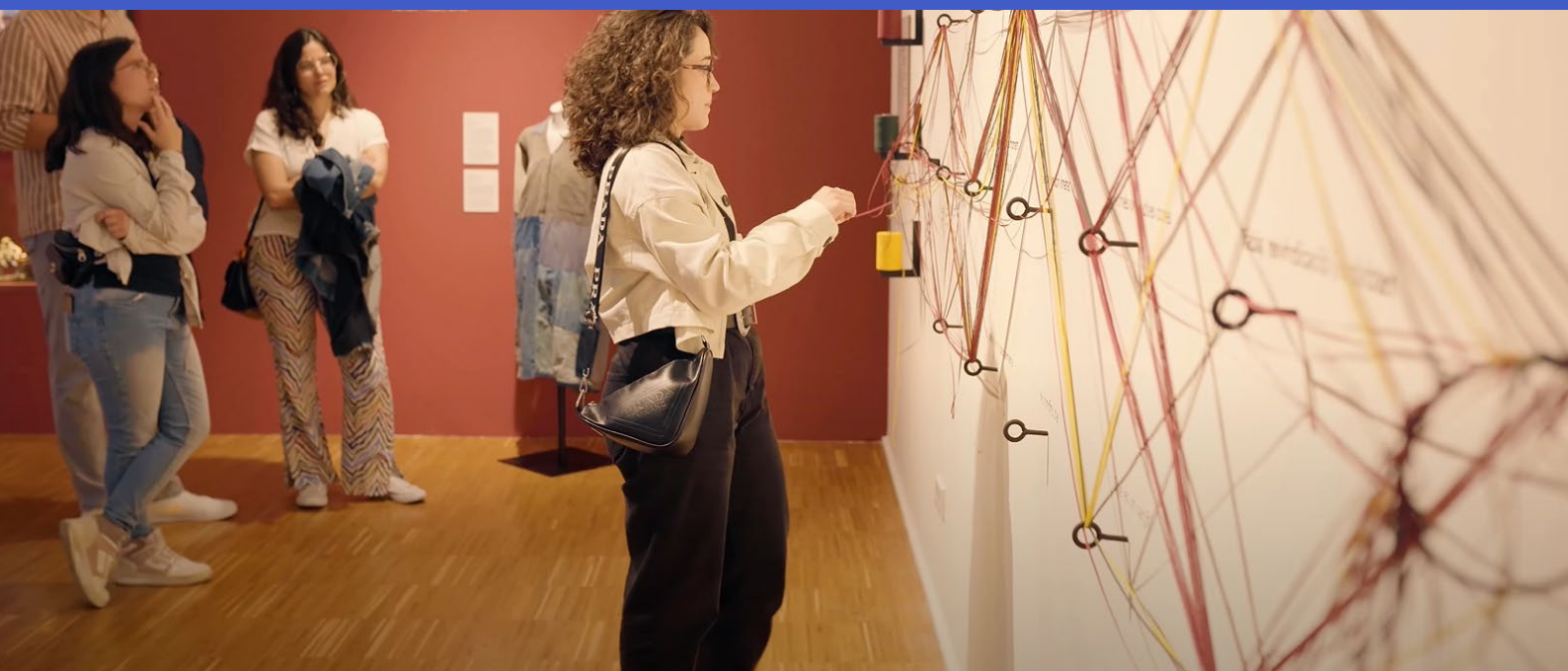
09. TROS DE DONA

L'herència, els buits, les paraules i les escletxes

Anna M. Andevert Llurba i Judith Ruiz Crosas

(Museu de la Vida Rural)

mūtare
SOStenibilitat
Experiències
inspiradores

És prou conegut el posicionament de l'MVR com a espai vertebrador i legitimador d'imaginari i memòries col·lectius. Plurals i canviants als ritmes d'una contemporaneïtat que ens mena a redefinir de manera gairebé constant pràctiques i significats. Situat en aquesta cruïlla, el Museu requereix una mirada compromesa i permeable; oberta a la possibilitat de reconsiderar les narracions. Honesta amb la polifonia de veus i subjectivitats. Així doncs, i entre les capes de sentit que conviuen i se superposen en el relat que ofereix el Museu, on i de quina manera s'anomenen i s'expliquen les dones?

I aquesta és precisament la pregunta que a mitjans del 2021 va donar peu a la posada en marxa de la investigació que, més endavant, seria batejada com a "Tros de dona"; un procés que ens duria a desgranar de quina manera i des d'on s'han narrat les ruralitats i que ben aviat ens portaria a recórrer camins que en aquell moment ni tan sols intuïem. El que aleshores activà la recerca va ser la necessitat, detectada des del Museu, de transformar el relat que ofereix, assumint amb

coratge i franquesa que l'elaboració d'un discurs porós a les ruralitats contemporànies no pot obviar les mirades i les veus de les dones. D'aquí que es fes gairebé urgent la necessitat de revisar de manera transversal la narració patrimonial: observant-ne els pilars que la sostenen i atent a allò que fins aleshores havia restat a la perifèria. Per fer-ho, ens embarquem en un procés participatiu de recerca que, en termes metodològics, combinà tres línies d'intervenció: des de la necessària anàlisi del relat actual que ofereix l'exposició permanent a fi de detectar-ne les mancances i les escletxes des d'on vehicular els nous discursos possibles, un treball de caràcter etnogràfic així com la definició d'un procés d'intervenció comunitària correlatiu a les línies de treball que emergien. Situades en la intersecció entre els feminismes, les ruralitats i la sostenibilitat, es començava a perfilar un ventall de subjectivitats i de pràctiques que fins aleshores havien restat a la perifèria del discurs patrimonial del Museu. I amb un denominador comú: el compromís amb el sosteniment, la cura i la reproducció de la vida.

Però posar llum fa emergir ombres i buits. I de manera paral·lela es deixaven entreveure una sèrie d'absències en la narració: l'abast de tot allò no dit fins aleshores prenia forma. I és que, tal com ens han recordat mares, àvies i padri-nes: "Les dones sempre hi han anat, al tros". I —és màgic, creieu-nos— detectar els silencis que perfilaven nous espais de possibilitat: servint-nos com a punt de partida per reflexionar sobre com aquests buits en el relat perduren, encara avui, en l'imaginari col·lectiu i què passa quan s'hi posen paraules. Albirant, en definitiva, noves maneres de narrar, escriure, mirar i pensar les ruralitats contemporànies. Noves maneres de cuidar i cuidar-nostaltbé i, potser, sobretot.

Per això, dir que "Tros de dona" és un projecte expositiu no fa justícia a la globalitat del repte. Ja s'intueix que parlar de gènere és tan necessari com complex, no només al Museu. La rabiosa actualitat de la qual forma part aquesta dimensió social que impregna qualsevol racó del nostre món fa que el Museu de la Vida Rural hagi entès de manera transversal la importància d'aquest moment. Per això, l'objectiu no és només posar al centre les dones i el gènere, sinó impregnar cada sala del Museu i el seu dia a dia amb aquesta intenció de diàleg. En aquest sentit, la metodologia va començar amb una investigació, ha continuat amb una exposició i una proposta educativa, però encara li queda molt camí per fer. Un camí que, esperem, no acabi mai, ja que això ens indicarà que no ens hem deixat de fer preguntes. I si bé respondre-les és agosarat, compartir-les és d'allò més coratjós. Per aquest motiu, treballar en aquest repte ha estat des de l'inici una tasca col·lectiva. La comunitat de dones de la Conca de Barberà, però també l'equip de persones que conformen el Museu han sabut escoltar, cuidar, acompanyar i projectar "Tros de dona". Potser escoltar i parlar ha estat la gran metodologia d'aquest projecte. Potser, precisament per això, la gent l'ha acollit amb el cor tan obert: artistes del territori, grups

de dones de diferents edats i pobles, escoles de la comarca, el Servei d'Informació i Atenció a les Dones de la Conca de Barberà... Destacant, amb especial rellevància, totes aquelles dones que han format part de les accions comunitàries liderades per Judith Ruiz Crosas i que treballen des del territori, això és, des de diferents pobles de la Conca. Accions col·lectives que transiten des dels sabers històricament feminitzats com les plantes medicinals, el tèxtil o les cures.

Si la capacitat de treballar en comunitat va ser i és l'essència de "Tros de dona", pel que fa a l'exposició, l'habilitat de posar al centre peces etnològiques provinents del fons de la col·lecció del Museu de la Vida Rural, juntament amb art contemporani, ha estat quelcom tan necessari com orgànic. El diàleg entre el passat i el present s'entrellacen de forma inevitable per recordar d'on venim i per saber on anem. Noms com María Ruido, Joana Biarnés, Mercedes Pimiento o Anna Dot canvien els seus circuits artístics centralitzats per habitar el Museu de la Vida Rural. Amb peces que ens porten a espirals de pensament sorgits de la maternitat, la casa, la conciliació o les cures; l'art, una vegada més, és l'eina que ens permet saber qui i on som. A més, aliances amb el Museu d'Art Modern de Tarragona, la Galeria Bombon Projects, la Biblioteca Mossèn Ramon Muntanyola de l'Espluga de Francolí o l'Associació Terra dels Avis, del Rosselló, ens han permès treballar de manera ramificada. De la mateixa manera, enmig de diverses propostes de difusió cultural en clau de gènere, s'ha apostat per una línia escènica amb molts èxits, amb propostes musicals de la mà de l'arpista espluguina Anna Amigó, d'una banda, la qual recupera les cançons populars i tradicionals catalanes en clau de gènere. I, d'altra banda, amb la cantant Margot Mingote, que portarà a l'exposició la saviesa del cant d'una figura femenina summament potent des de temps immemorials, la sibil·la.

Però posar llum fa emergir ombres i buits. I de manera paral·lela es deixaven entreveure una sèrie d'absències en la narració: l'abast de tot allò no dit fins aleshores prenia forma. I és que, tal com ens han recordat mares, àvies i padri-nes: "Les dones sempre hi han anat, al tros". I —és màgic, creieu-nos— detectar els silencis que perfilaven nous espais de possibilitat: servint-nos com a punt de partida per reflexionar sobre com aquests buits en el relat perduren, encara avui, en l'imaginari col·lectiu i què passa quan s'hi posen paraules. Albirant, en definitiva, noves maneres de narrar, escriure, mirar i pensar les ruralitats contemporànies. Noves maneres de cuidar i cuidar-nostaltbé i, potser, sobretot.

Per això, dir que "Tros de dona" és un projecte expositiu no fa justícia a la globalitat del repte. Ja s'intueix que parlar de gènere és tan necessari com complex, no només al Museu. La rabiosa actualitat de la qual forma part aquesta dimensió social que impregna qualsevol racó del nostre món fa que el Museu de la Vida Rural hagi entès de manera transversal la importància d'aquest moment. Per això, l'objectiu no és només posar al centre les dones i el gènere, sinó impregnar cada sala del Museu i el seu dia a dia amb aquesta intenció de diàleg. En aquest sentit, la metodologia va començar amb una investigació, ha continuat amb una exposició i una proposta educativa, però encara li queda molt camí per fer. Un camí que, esperem, no acabi mai, ja que això ens indicarà que no ens hem deixat de fer preguntes. I si bé respondre-les és agosarat, compartir-les és d'allò més coratjós. Per aquest motiu, treballar en aquest repte ha estat des de l'inici una tasca col·lectiva. La comunitat de dones de la Conca de Barberà, però també l'equip de persones que conformen el Museu han sabut escoltar, cuidar, acompanyar i projectar "Tros de dona". Potser escoltar i parlar ha estat la gran metodologia d'aquest projecte. Potser, precisament per això, la gent l'ha acollit amb el cor tan obert: artistes del territori, grups

de dones de diferents edats i pobles, escoles de la comarca, el Servei d'Informació i Atenció a les Dones de la Conca de Barberà... Destacant, amb especial rellevància, totes aquelles dones que han format part de les accions comunitàries liderades per Judith Ruiz Crosas i que treballen des del territori, això és, des de diferents pobles de la Conca. Accions col·lectives que transiten des dels sabers històricament feminitzats com les plantes medicinals, el tèxtil o les cures.

Si la capacitat de treballar en comunitat va ser i és l'essència de "Tros de dona", pel que fa a l'exposició, l'habilitat de posar al centre peces etnològiques provinents del fons de la col·lecció del Museu de la Vida Rural, juntament amb art contemporani, ha estat quelcom tan necessari com orgànic. El diàleg entre el passat i el present s'entrellacen de forma inevitable per recordar d'on venim i per saber on anem. Noms com María Ruido, Joana Biarnés, Mercedes Pimiento o Anna Dot canvien els seus circuits artístics centralitzats per habitar el Museu de la Vida Rural. Amb peces que ens porten a espirals de pensament sorgits de la maternitat, la casa, la conciliació o les cures; l'art, una vegada més, és l'eina que ens permet saber qui i on som. A més, aliances amb el Museu d'Art Modern de Tarragona, la Galeria Bombon Projects, la Biblioteca Mossèn Ramon Muntanyola de l'Espluga de Francolí o l'Associació Terra dels Avis, del Rosselló, ens han permès treballar de manera ramificada. De la mateixa manera, enmig de diverses propostes de difusió cultural en clau de gènere, s'ha apostat per una línia escènica amb molts èxits, amb propostes musicals de la mà de l'arpista espluguina Anna Amigó, d'una banda, la qual recupera les cançons populars i tradicionals catalanes en clau de gènere. I, d'altra banda, amb la cantant Margot Mingote, que portarà a l'exposició la saviesa del cant d'una figura femenina summament potent des de temps immemorials, la sibil·la.

“Tros de dona” permet apropar-nos a la interfície del que s’havia dit i el que no. I és en aquest mirar i posar en qüestió els centres i els marges que es perfilen tensions i noves capes de significat. També maneres d’estar i de relacionar-se pròpies. Amb altres temps. Des de la proximitat, l’experimentació i la paraula, es fan possibles nous espais de reflexió i aprenentatge en comú des d’on reconèixer una herència compartida. Espais que conviden a cuidar-nos, a acompanyar-nos i afectar-nos plegades.

Brillaria força dir que “Tros de dona” ha estat l’eix del programa radiofònic Les dones i els dies de Catalunya Ràdio o que ha aparegut al programa televisiu *Quan arribin els marciàns*, però l’avaluació, retorn i qüestionament intern, però també públic, va i ha d’anar més enllà. Si bé és difícil fer una valoració del que està sent “Tros de dona”, potser ho podem intentar definir amb tot allò que com a persones que han acompanyat aquesta proposta hem anat sentint en tot aquest temps de feina i gaudi. Des de la il·lusió, passant per l’emoció, l’alegria, els dubtes, la responsabilitat i la implicació personal. Cap mot sembla desentonar en aquesta enumeració, però en falta un de menys habitual i aquest és *aclaparament*, i en el millor dels sentits. Ens hi ha portat escoltar les vivències de tantes i tantes dones, de fa molt o no tant, però també les que han estat mares, o no ho han estat mai, que s’emocionen dins la sala d’exposicions, dins del Museu, dins la seva història, que és la nostra. No només dones, és clar, els homes també hi són presents i aquesta presència és la que ens porta a la tan anhelada corresponsabilitat. Perquè si això aclapara és perquè és extraordinari, inabastable i necessari. Per això, “Tros de dona” no és només una exposició, però tampoc voldríem dir ben bé què és, perquè si ho definim i limitem, deixarà de ser aclaparador. I que bé que sigui aclaparador!

Perquè potser és aquí, en aquests cossos que es deixen afectar, on es percep, subtil, la possibilitat d’habituar una nova mirada. “Tros de dona”, amb tot, ens recorda l’herència, els buits, les paraules i les escletxes; tan necessaris per albirar altres maneres de conviure.

10. LA VEU DE LA TERRA

Una cantata reivindicativa

David Melgar i Àngels López

(Camp d'Aprenentatge Pau Casals i Petit Taller de Cançons)

mūtāre
SOS^{tenibilitat}
Experiències
inspiradores

Context i repte

El projecte “La veu de la Terra” és una iniciativa que sorgeix en un moment crític per al medi ambient i el canvi climàtic. L'augment de les emissions de gasos d'efecte hivernacle, l'escalfament global, la pèrdua de biodiversitat i altres problemàtiques ambientals han generat una creixent preocupació a escala mundial.

Davant d'aquest context, el Camp d'Aprenentatge Pau Casals i el Petit Taller de Cançons tenen la necessitat d'actuar i treballar conjuntament per preservar el nostre planeta. En aquest sentit, el projecte “Dona la nota, encara hi som a temps” i posteriorment “La veu de la Terra” es presenta com una plataforma per unir forces i generar impacte a través de la música i les arts. La música i l'art sempre han tingut la capacitat de connectar amb les persones en l'àmbit emocional i transmetre missatges poderosos. El projecte aprofita aquesta influència per sensibilitzar i inspirar accions per protegir el medi ambient. El projecte “La veu de la Terra” tam-

bé busca implicar el públic en general i les famílies, donant l'oportunitat a les persones de participar activament en activitats relacionades amb la sostenibilitat i el medi ambient. A través de concerts, festivals i altres esdeveniments, es crea un espai per a l'expressió artística i la difusió de missatges que promouen la conscienciació i la presa de decisions responsables envers el medi ambient.

Projecte

El projecte “La veu de la Terra” és una iniciativa que té com a objectiu principal conscienciar sobre la importància de preservar i protegir el nostre planeta. L'enfocament central del projecte és utilitzar el poder de la música i les arts per transmetre missatges relacionats amb la sostenibilitat, el medi ambient i el canvi climàtic.

10. LA VEU DE LA TERRA

Una cantata reivindicativa

David Melgar i Àngels López

(Camp d'Aprenentatge Pau Casals i Petit Taller de Cançons)

El projecte “La veu de la Terra” consta de tres fases:

1a fase: Composició de la cantata

La veu de la Terra

- S'ha encarregat al grup Petit Taller de Cançons una cantata amb 9 cançons i 8 clams que sumades a la cançó No ens desdibuixeu serveixen com a eix per treballar al llarg del curs diverses competències de l'àrea d'artístic i la possibilitat d'integrar-se transversalment amb la resta d'àrees.
- Aquestes cançons estan pensades per poder-les treballar a tots els cicles amb participacions corals, de ritme i moviment a diferents nivells.
- Durant el desembre del 2020 s'ha dut a terme l'enregistrament sonor de la cantata (aquí podeu veure el Making Of), en una fase inicial als estudis La Casa Murada i posteriorment a l'estudi del CdA Pau Casals s'han enregistrat tots els cors que després s'han mesclat, novament a La Casa Murada.

Podeu escoltar el disc aquí.

2a fase: Creació del material didàctic i espai web

El que diferencia aquest projecte de cantata d'altres existents, sobretot, és el material de suport per treballar-la i les activitats didàctiques que donen la possibilitat al professorat de desenvolupar molts dels continguts de l'àrea artística a través de la cantata.

Un grup d'especialistes de música que formen part de l'equip docent del Camp d'Aprenentatge, conjuntament amb altres docents col·laboradors en el projecte, han creat els materials didàctics que engloben diferents nivells edu-

catius en diferents formats, com videotutorials, propostes d'activitats, rúbriques d'autoavaluació, programacions curriculars, materials de treball... formant un total de 44 activitats per realitzar a l'aula en format presencial o telemàtic.

S'ha dissenyat també un portal web on es troba tot el material necessari per treballar la cantata i portar a terme les 44 activitats didàctiques que l'acompanyen i que donen suport al professorat de l'àrea de música, però també de manera transversal a altres àrees. Aquest portal, www.laveudelaterra.cat, facilita l'accés, amb un disseny atractiu, simple i adaptatiu a totes les cançons en format MP3, MP3 sense veus (karaoke), videoclip de les cançons amb lletra, partitures, lletra...

Projecte 3a fase:

Fer extensiu el missatge del projecte mitjançant una sèrie d'espectacles musicals participatius. Els darrers cursos hem fet extensiu el missatge de “La veu de la Terra” per tot el territori català mitjançant una sèrie d'espectacles musicals participatius.

S'ha donat l'oportunitat de formar part d'aquesta cantata participativa a tots els centres escolars que s'hi han volgut inscriure amb el seu alumnat i també a les famílies d'assistir-hi com a públic.

Aquests concerts participatius han anat acompanyats de 4 sessions de formació per al professorat inscrit, on s'ha ofert tot el material i les indicacions necessàries per tal que l'espectacle esdevingui un èxit.

Per donar un valor més significatiu i de qualitat als concerts, la companyia Fes-t'ho com vulguis ha creat un disseny escenogràfic d'una gran plasticitat, que potencia l'emoció de les

10. LA VEU DE LA TERRA

Una cantata reivindicativa

David Melgar i Àngels López

(Camp d'Aprenentatge Pau Casals i Petit Taller de Cançons)

cançons en un atractiu espectacle de llum i música.

D'aquesta manera fem arribar el missatge que ens està donant la Terra a tot l'alumnat de Catalunya i les seves famílies, ja que l'espectacle, tot i tenir aquesta part de celebració, pretén conscienciar de l'emergència climàtica que estem patint.

Avaluació

- Entre els cursos 2021-22 i 2022-23 s'han realitzat un total de 21 concerts amb més de 3.000 alumnes participants de 87 centres educatius distribuïts entre: Esparreguera, Balaguer, Cornellà, Ascó, Valls, Sallent, Reus, el Vendrell i Barcelona.
- La pàgina web de La veu de la Terra té, actualment, 80.011 visites.
- A dia 3 de juliol els videoclips de LVT sumen un total de 210.277 visualitzacions.
 - SOMNI: **37.229**
 - ENYOR: **37.399**
 - RECORD: **19.264**
 - REMOR: **25.922**
 - EMBRUIX: **18.584**
 - IL·LUSIÓ: **16.716**
 - BLANCOR: **13.135**
 - FORÇA: **16.958**
 - VICTÒRIA: **25.070**
- El professorat assistent al projecte de LVT ens ha mostrat, a través de converses, de missatges de Whatsapp i de correus la seva gran satisfacció envers el projecte i també ens transmeten l'agraïment i el gaudi d'alumnat i famílies.

Més informació a:

www.laveudelaterra.cat

www.cdapaucasals.cat

www.petaca.cat

També podeu escoltar la cantata **Spotify** i altres plataformes musicals.

mūtāre
SOStenibilitat

FUNDACIÓ////**CARULLA**